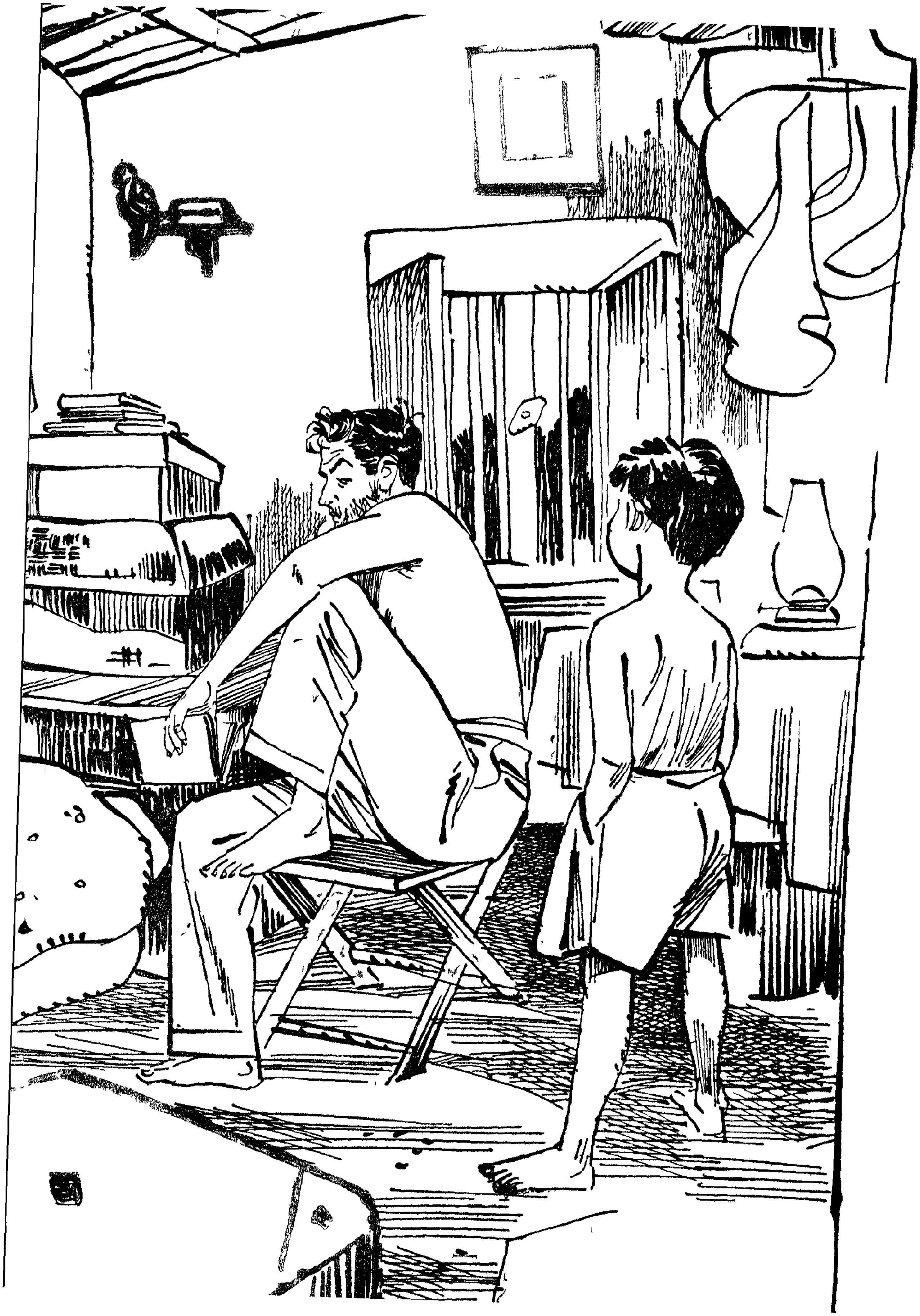

కస్తూరిగాత్ర

ఆర్. ఎం. చిదంబరం

పెరిగిన గెడ్డం, లోతుకుపోయిన కళ్ళు, నిరాశగా గొణుక్కునే పెదవులు, గుండెలో పిచ్చి నవ్వులు, అరణ్యంలో చెట్లలా చిత్తం వచ్చినట్టు పెరిగిన జుత్తు, శుభ్రంగా ఉన్నా అలక్ష్యంగా వేసుకున్న బట్టలు

ఈ లక్షణాలన్నీ ఉన్నవాడు పిచ్చివాడు కానక్కర్లేదు దేనికోసమో అన్వేషిస్తూ లభించక, నిరాశ చెంది జీవితంమీద నిస్పృహతో పరిసరాల్ని మరిచి పోయినవాడు కావచ్చు అలాంటి వ్యక్తిలో ఏదో లోపం ఉందన్నమాట ఆ లోపాన్ని కనుక్కున్న క్షణం అతను 'జ్ఞాని' అవుతాడు

ప్రకాశం మొహం కడుక్కుంటూ అద్దంలో చూసుకున్నాడు

అతనిలో పై లక్షణా లేవీ లేవు

వంకీలు, నగిషీలు తిరిగిన జుత్తు, కళ్లనిండా చిక్కటి వెలుగు ముద్దలు, తియ్యగా, మధువు కోసం నవ్వుతున్న పెదవులు, గుండెలో పొంగి పొరలే ఆనందం, ఖచ్చితంగా అమరిన దుస్తులు, నున్నటి ఎర్రటి బుగ్గలు

ఇది నిజాన్ని కనుక్కున్న మనిషి లక్షణాలు కావచ్చు—లేక—

'నిజ' మనేది ఉందని తెలియక మైమరపులో ఉన్న వ్యక్తి లక్షణాలు కావచ్చు

ఏది ఎలాఉన్నా ప్రకాశం రెండో తరగతికి చెందినవాడు

కాని మొదటిరకం మనిషి అద్దంలో ఉన్న ప్రకాశం మొహంలోంచి తొంగిచూశాడు అతన్నిదివరకు ఎక్కడో చూసినట్టే ఉంది

"ఎక్కడ ? ఎక్కడ ?' అని తన్ను తాను ప్రశ్నించుకున్నాక జవాబు వచ్చింది

'ఏడాది క్రితం అతనే నీవు' అని—

రైలు మంచి వేగంతో పరుగిడుతోంది

చీకటిపడింది ఉన్నట్టుండి అదృశ్యుడైన సూర్యుడికోసం ప్రకృతి చిన్న చిన్న దీపాలు పెట్టుకొని వెదుకుతోంది 'సూర్యుడు రాత్రినుండి కనపడటంలేద' ని గాలి వాడవాడలా చాటింపు వేస్తోంగి

ఆ పెట్టెలో ఎక్కువమంది జనం లేరు

ఫ్లాస్కులో ఉన్న కాఫీ తాగి, సిగరెట్టు ముట్టించి

(53-వ పేజీ చూడండి)

కన్నీటి గీత

(9-వ పేజీ తరువాయి)

అక్కడకు రావలసివస్తుందని అతనికి మాత్రం ఏం తెలుసు ?

పత్రికలో ప్రకటన వస్తే దరఖాస్తు రాసి పడేశాడు ఇంటర్వ్యూ అవసరం లేదని, వెంటనే వచ్చి జాయిన్ కమ్మని ఆర్డరు వచ్చింది

మావయ్యతో ఘర్షణపడి బయలుదేరాడు

హెడ్మాష్టర్ని కలుసుకుని వివరాలు మాట్లాడిన తరువాత అద్దె గదికోసం బయలుదేరాడు

'అద్దె కివ్వబడును' అన్న అక్షరాలు పెద్దవై దృష్టిని కప్పివేశాయి అరుగు మీద ఉన్న ఇల్లాలు అభిప్రాయం గ్రహించింది

'రండి ! ముందు గది చూసుకోండి' అంది

ప్రకాశం ఆమెను వెంబడించాడు

గది విశాలంగా ఉంది పెద్ద కిటికీ ఉండటం వలన గాలిలో గంగాళాలు నింపవచ్చు గోడలు వెల్ల లేక వెలవెలపోయాయి గచ్చు అక్కడక్కడ పగిలి వెక్కిలించింది సాలెపురుగులు గస్తీ తిరుగుతున్నాయి

'స్నానానికి ఇంటివెనుక నుయ్యి ఉంది బయటి వైపు గుమ్మం ఉంది కనుక ఇంటిలోంచి వెళ్ల వలసి వస్తుందేమోనని మొహమాట పడకండి మీరు స్వతంత్రంగా ఉండవచ్చు

ప్రకాశం తల నిలువునా ఆడించి బయటికి వచ్చాడు

ఆ ఇల్లాలు కొంతసేపు వూరుకుని 'అద్దె పది రూపాయలు' అంది

ఆ విషయం అడగాలన్న జ్ఞాపకంఅతనికి లేనేలేదు. ఎక్కడో ఉండాలి ఎలాగో బతకాలి అంతే పరధ్యానంగా కిటికీలోంచి బయటకు చూస్తూ నిలబడ్డాడు

'ఏం నాయనా ! అద్దె ఎక్కువని ఆలోచిస్తున్నావా ! ఈ చుట్టుపక్క లెక్కడా నీకు గదులు దొరకవు చూడు బాబూ ! నిజం చెప్తున్నా—డబ్బు గడిద్దామని కాదు మా కుటుంబ పరిస్థితి అలాంటిది మాకున్న ఆస్తల్లా ఈ ఒక్క ఇల్లే ! వచ్చిన ఇద్దరు, ముగ్గురు కుర్రాళ్లు గది బాగాలేదని వెళ్లిపోయారు పది ఇవ్వక్కర్లేదు తగ్గించుకో—గది ఎలావున్నా ఇంటి వెనకాల పెద్ద తోట ఉంది '

ప్రకాశం ఆశ్చర్యంతో ఆమెకేసి చూశాడు ఇంతవరకూ ఆమెను సరిగ్గా గమనించనేలేదు నిజంగా ఆమె కెన్నేళ్లో తెలియకపోయినా, చూట్టానికి యాభై సంవత్సరాలు దాటినట్టే ఉంటుంది ఆకుపచ్చరంగు ముతకచీర, చిరుగులు, కుట్లు, ఎముకల్ని కనపడకుండా దాచటానికి ప్రయత్నించే ముడతలుపడిన చర్మం

అతని గుండె చివుక్కుమంది పది రూపాయలు అడ్వాన్సు ఇచ్చాడు

అందుకుంటుంటే ఆమె చేతులు వణికాయి

'రేపుదయం వస్తాను' అన్నాడు

'రేపు మంచిరోజు కాదండి ఎల్లుండి చక్కటి రోజు '

అతను పెద్దగా నవ్వాడు ఆ యిల్లాలు ఉలిక్కి పడింది కూడా

'రోజులేం చేస్తాయండి ? పాపం ! అవన్నీ మంచివే ! ఎటొచ్చీ మనిషి తన జాతిని భ్రష్టం చేయటంతో తృప్తిపడక వాటిక్కూడా మంచి చెడ్డలు ఆపాదించాడు పోనీ ఈవేళే వచ్చేస్తాను,

సామాను తీసుకుని చీకటిపడుతుండగా వచ్చేశాడు కొంత దూరంలో ఉన్న హొటల్లో భోంచేసి వచ్చి కూర్చున్నాడు

ఆ గదిలో కూర్చుని ఆలోచనలు సాగించాడు గత రెండు మూడు సంవత్సరాలుగా అతని కిదో అలవాటు.

కిటికీ దగ్గరగా కూర్చుని బయటి చీకట్లోకి చూశాడు

అన్నీ మళ్లీ జ్ఞప్తికొచ్చాయి

*　　　*　　　*

ఒకనాడు రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు ప్రకాశం ఒంటరిగా గదిలో కూర్చున్నాడు

ఆత్మపరీక్ష చేసుకున్నాడు

తనకు జీవితంపైనుండే అభిప్రాయాలను విమర్శించుకున్నాడు

ఎక్కడో వెలితి కనబడింది

ఒక్కొక్క గాయానికి ఒక్కొక్క మందు అతని గాయానికి మాత్రం మందు లేదనిపించింది

వెళ్లవద్దని హెచ్చరిస్తూ ఆ ఉదయం ఉష అదే అంది

'బావా ! బడిపంతులుగా ఉండి ఏం సుఖం అనుభవిస్తావ్ ? నిన్ను చూస్తే నాకు జాలి వేస్తోంది నిన్ను నువ్వు సంరక్షించుకోలేవు ఎందుకిలా దిగులుగా ఉంటావ్ ? .. అందరికిమల్లే ఖుసదాగా ఎందు కుండకూడదు ?'

మావయ్య కన్నుమన్నాడు

'నేను బాధపడేది అందుక్కాదు బడిపంతులుగా ఉంటే తప్పేముంది ?'

'వాడినాన్న సంపాదించిన ఆస్తి నాలుగు తరాలకు సరిపోతుంది కాలేజీ చదువు పూర్తయాక అతని జీవితం తీసుకో రెండు నెలలు గుమాస్తాగా ఉన్నాడు నెలరోజులు సేల్స్‌మాన్‌గా తిరిగాడు మరో నెల రోజులు ట్యూటరుగా వెళ్లిగాడు ఇలా రోజుకో అవతారం ఎత్తితే వాడు శ్రీ మహావిష్ణువుని మించిపోతాడు బి ఏ చదివాడు తిన్న తిన్నగా ఉండక 'ఏమిటో భూగోళాన్ని నెత్తిన ఒక్కడే మోస్తున్నట్టు ఏడుపుమొహం— ఇవేం బాగుపడే లక్షణాలు కావు '

'అతన్నని ఏం లాభం' నువ్వు ఫిలాసఫీ ఎందుకు చదివించావు?' అంది ఉష నవ్వుతూ

'చదువు బతుకును సరిదిద్దగలిగితే ప్రపంచం ఏనాడో బాగుపడిపోను ఉషీ ! శాసనాలు, చట్టాలు అవసరం లేకపోను' అన్నాడు పెళ్ళెక్కు తాళంవేస్తూ ప్రకాశం

'అయితే వెళ్లటానికే నిశ్చయించుకున్నావన్న మాట?'

ప్రకాశం మావయ్యకేసి ఓసారి చూసి తల వంచుకున్నాడు కోపం, జాలి, విసుగు, విరక్తి— అన్నీ ఒక్కసారిగా మొహంమీద చెట్టాపట్టాలు వేసుకున్నాయి

'అవును' అన్నాడు నిశ్చయంగా ప్రకాశం

మావయ్య జరీ కండువా మెడచుట్టూ వేసుకొని చరచర బయటికిపోయాడు

ఉష ఆలోచించి చివరకు 'ఎలాగూ వెళ్తున్నావు గనుక, ఈ వేషంతో ఉండక పిల్లలు బయటికి మోసేస్తారు' అంది

ఉష కాలేజీకి వెళ్లిపోయింది

ప్రకాశం పెరిగిన గెడ్డాన్ని ఓసారి తడిమి చూసుకుని నవ్వుకున్నాడు

నాలుగ్గంటల్లో అతను రామాపురం చేరుకున్నాడు

ఒక ప్రముఖ వ్యాపారికి మరణ మాసన్నమైంది. భార్యను పిలిచి యిలా అడిగాడు

వ్యా - మన పెద్దబ్బాయి ఎక్కడ?

భా - ఇక్కడే ఉన్నాడు.

వ్యా - రెండోవాడు.

భా - వాడూ యిక్కడే ఉన్నాడు

వ్యా - అమ్మాయి లెక్కడ?

భా - ఇదుగో

వ్యా - అల్లుడుకూడ ఇక్కడే ఉన్నాడా?

భా - ఆఁ. అదుగో అక్కడ కూర్చుని ఏడుస్తున్నాడు

వ్యాపారిలో సహనం చచ్చిపోయింది అమాంతం ఎగిరి కేక వేశాడు

"మరి షాపులో ఎవరున్నట్టు?—"

ఎ సర్వేశ్వరరావు (కర్నూలు)

రామాపురం పల్లెకు పట్నానికి మధ్య త్రిశంకు స్వర్గంలా (లేక నరకంలా ?) ఉండిపోయింది రెండు రకాల జీవితాల కూడలిస్థానం రెండెడ్లబళ్లు బస్సుల్ని చూసి జడుసుకున్నాయి స్కూలు ఫైనలు ప్యాసై నాగరికతమీద ప్రయోగాలు చేసే అమ్మాయిలమీద, చదువురాని సుందరులు కక్షకట్టి అవకాశం కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు రేడియో పక్కనే, గ్రామఫోను 'కనకతార' రికార్డులలో కుస్తీ పడుతోంది విద్యుద్దీపంతో కిరసనాయిలు బుడ్డి పోటీపడుతోంది వూరు మధ్యగా చక్కటి తారురోడ్డు, తతిమా వన్నీ మట్టిదారులు ప్రకాశం గంటసేపు తిరిగి తిరిగి ఇంటి ముందు ఆగాడు. కళ్లు మెరిశాయి.

'ఏమండోయ్ ! ఎంతసేపు అమ్మ, నాన్న మీకోసం తపస్సు చేయగలరు ?' అనడిగాడు వేలెడంత కుర్రాడొకడు

ప్రకాశం ఉలిక్కిపడ్డాడు పొట్టి పంట్లాం తొడుక్కొని అతనికేసే చిత్రంగా చూస్తున్నాడు ఆ కుర్రాడు

'ఏమీ అనుకోకండి కొంచెం దుడుకుతనం ఎక్కువ—మా అబ్బాయి మీ స్కూల్లోనే ఫస్టు ఫారం చదువుతున్నాడు కాస్త కనిపెట్టండి' అంటూ రామయ్య గడపదగ్గర కూర్చున్నాడు అతని వెనకాలే ఇంటావిడ నిలబడింది రామయ్య వస పిట్టలా ఏవేవో మాట్లాడాడు ప్రకాశం గురించి వివరాలు సేకరించాక తన్ను గురించి చెప్పుకున్నాడు

రామయ్య చెప్పిన కథలో కొత్తదనం ఏమీ లేదు చిన్నతనంలో 'ససేమిరా' చదువుకోనని బడి ఎగ్గొట్టి గోలీలు ఆడి కాలాన్ని వృథా చేశాడు పెద్దయ్యాక తప్పిదం తెలుసుకుని పశ్చాత్తాప పడ్డాడు వంటపని నేర్చుకుని పెద్ద పెద్ద పెళ్లిళ్లకు, పార్టీలకు వంట చేసేవాడు అతని భార్య కూడా అక్కడక్కడ పైపనులు చేసి తృణమో, పణమో సంపాదించేది ఆమె వంటలక్కగా వెడతానన్నా రామయ్య అడ్డుపడ్డాడు లావుగా పొట్టిగా వున్న రామయ్య నవ్వుతూ, అభినయంతో తన జీవితవిశేషాలను వర్ణించాడు

'కాని ఏం లాభం ? రెండుచేతులా గడించి నాలుగు చేతులా ఖర్చు పెడుతున్నాను నా గురించి అసలు బెంగ లేదు కాని రాధమాటేమిటి?' అని ఆగిపోయాడు

'రాధంటే మీకు తెలియలేదు గామోలు ! మా అక్కయ్య !' అన్నాడా కుర్రాడు

ప్రకాశానికి అతన్ని చూస్తే ఎందుకో భయం వేసింది

'ఆ అవును రాధ మా అమ్మాయి ఆమెకున్న తెలివితేటలకు, చురుకుదనానికి రాజాధిరాజు మెళ్లో దండ వేయాలి కాని దరిద్రుల కడుపున పుట్టింది . అయినా ఒక్క ఆశ మాత్రం ఉందండోయ్ ! నాలుగురోడ్లు కలిసేచోట ఓ హోటలు పెట్టాలి వందలు, వేలు గడించాలి రాధ పెళ్లి దివ్యంగా జరిపించాలి '

'మీ ప్లాను చాలా బాగుందండి' అన్నాడు ప్రకాశం

'ప్లాను కేమండి—బాగానే ఉంటుంది కాని పెట్టుబడి కనీసం నాలుగువందలన్నా ఉండాలి హోటల్ని చూడగానే అయస్కాంతంలా ఆకర్షింపబడాలి ఆదినం కోసం ఎదురుచూస్తున్నా అలా ఎదురుచూసి ఓనాడు చచ్చిపోతాను రాధ అనాథైపోతుంది ఈ గోపి అడుక్కుంటాడు నా దగ్గర ఐదు దమ్మిడీలు కూడా లేవు '

ప్రకాశం రామయ్య మొహంకేసె చూస్తూనే ఉన్నాడు అతను వర్ణించిన దృశ్యం భయంకరంగా ఉన్నా చిగురంతైనా చింతలేదు ఎప్పటికి మల్లే నవ్వుతూనే ఉన్నాడు మనిషి తన చావుగురించి ఎప్పుడూ సరదాగా మాట్లాడతాడు తనకు భయం లేదంటాడు కాని మృత్యువు మందహాసం విసరగానే హాలాహలాన్ని మింగేవాడిలా గడగడలాడుతాడు అంటే, అంతవరకూ తనకు చావు రాదన్న ధైర్యం ధీమాతో ఉంటుంది.

కన్నీటి గీత

కొంపతీసి తనను ఆ నాలుగు వందలూ ఇమ్మంటాడేమోనని ప్రకాశం కొద్దిగా కంగారుపడ్డాడు కూడా

ఆనాటిచర్చ అంతటితో ముగిసింది

ఒకేరకం జీవితాన్ని అనుభవించిన ప్రదేశానికి ఈ కొత్తరకం వ్యక్తుల్ని చూడగానే ఓ రకమైన ఉత్సాహం వచ్చింది ఎదురుగా తుపాకీగుండు వస్తున్నా నిర్లక్ష్యంగా మాట్లాడే రామయ్య అతనన్న ప్రతి మాటకూ, వాక్యానికీ తాళంవేస్తున్న భార్య అపరాధపరిశోధకుడిలా చూపుల్తో ప్రతికదలికను గమనించే గోపి

మరో అర గంటలో అంతా మరచి అతను నిద్దర్లో మునిగిపోయాడు

*   *   *

మర్నాడుదయం నిద్ర లేచేసరికి చీకటి రాజ్యం చేస్తూనే ఉంది కిటికీలోంచి చల్లటి గాలి రాగానే మనసు కదుటబడి 'ప్రాణం 'హోయి, హోయి'

టీచరు:- ఒరే! గోపీ! లాలాజలముయొక్క ఉపయోగ మేమిట్రా?

గోపీ:-కవర్లమీద స్టాంపులు అంటించుకొనుటకు, పలకలు తుడుచుకొనుటకు, కాగితములు లెక్కపెట్టుటకు ఉపయోగించును సార్

నిమ్మగడ్డ లలిత ప్రసాద్ (విజయవాడ)

అంది భయంకర నిశ్శబ్దాన్ని చీల్చుకుని 'మేలుకో! మేలుకో! మేలుకో శ్రీరంగ మేలుకోవయ్యా !' అన్న పాట గాలిలో తేలిపోయింది తెల్లవారకుండానే రేడియో సంగీతం వస్తున్నందుకు ఆశ్చర్యపోతూ అరుగుమీదికి వచ్చాడు అతనికి పొరపాటు అర్థమైంది ముగ్గులు పెడుతూ పాడుతూన్న ఓ అమ్మాయి కనబడింది మసకచీకట్లో ఆమె ముఖం సరిగ్గా కనబడలేదు పొడుగాటి జెడ మాత్రం ఒకటి రెండు సార్లు అటూ కదలిన ట్టయింది పాటలో మాధుర్యం ఉండేందుకు చక్కటి గొంతు ఉంటే చాలదు భావాల హెచ్చు తగ్గులు, తృప్తి, ఆనందం ఉండాలి

'ఈ అమ్మాయి కీ లక్షణాలన్నీ ఉన్నాయి కామోలు ! అందుకే తేనెచిలుకులా పాడగలుగుతోంది' అనుకున్నాడు ప్రకాశం అతను కూడా ఎన్నోసార్లు గొంతెత్తి పాడా లనుకున్నాడు కాని మనోవ్యథ, అకారణంగా జనించే విరక్తులు ఆ కంఠాన్ని నొక్కివేశాయి

పాట ఆగిపోయింది

ఆ అమ్మాయి నెమ్మదిగా అడుగులు వేసుకుంటూ ఇంట్లోకి పోయింది ఇంటిముందు తామరపువ్వు తెల్లగా విరిసి నవ్వింది

ఆమె రాధ కావచ్చు ' అనుకున్నాడు మరో అరగంటలో అంతా మరచి నిద్దర్లో, మునిగి పోయాడు

కళ్లు తెరిచేసరికి ఏడున్నరైంది మొహం కడుక్కొని, సబ్బు, తువ్వాలు తీసుకుని నూతివైపు వెళ్లేసరికి ఆ అమ్మాయి ఎదురైంది ప్రకాశం పరస్త్రీ వంక చూడడు ఎందుకో తన్ను తాను మరచి ఒక్కనిమిషం, బిందెనిండా నీరు నింపుకొని నడచివస్తున్న ఆమెకేసి చూస్తున్నాడు

నిశ్చలంగా ఉన్న నీటిని కెలికివేసినట్టు అతని కేసి చిత్రంగా చూసింది ఆమె ప్రకాశం ఆలోచిస్తూ నిలబడ్డాడు

'ఇంతసేవూ మీరు అదేపనిగా చూస్తూ నిలబడ్డ మా అక్కయ్య ప్రస్తుతం అక్కడ లేదు మీరు పొరబడుతున్నారు' అని గోపి మేల్కొలిపాడు

ప్రకాశం అర్థంలేని ఆలోచనలకు స్వస్తిచెప్పి స్నానం ముగించి స్కూలుకు బయలుదేరాడు అతనికి ఉపాధ్యాయుడిగా అనుభవం లేదు పాఠాన్ని ఎలా మొదలుపెట్టాలో, ఎలా ముగించాలో తెలియదు ఏదో చెప్పుకుపోయాడు కొందరు పకపక నవ్వారు కొందరు నిలబడి ఏవేవో ప్రశ్నలు వేశారు కొందరు బల్లలమీద మద్దెల వాయించారు అతను పీరియడయ్యాక బయటకు వెడుతుంటే 'బూచి ! బూచి !' అనరిచారు అందరూ కలిసి అతనికి సరిగ్గా అర్థం కాకపోయినా, తనకూ 'బూచి' కి ఏదో బంధుత్వం ఉందని మాత్రం వూహించుకున్నాడు

తుఫానులోంచి బయటపడి ఎలాగో సాయంత్రం గది చేరుకొన్నాడు ఇంట్లో ఎవరో ఏడుస్తున్నారు ప్రకాశం శ్రద్ధతో విన్నాడు

'ఆ వెధవ లందరూ ఏదో అంటారు—ఏదో చేస్తారు వాళ్లకు గౌరవాభిమానాలు లేవు సిగ్గు బిడియాలు అసలు లేవు నువ్వుకూడా అన్నీ వదలుకున్నావా ? అందుకని నువ్వుకూడా ఆయన్ని ఆక్షేపిస్తావా ? చేసింది చాలక సిగ్గులేక నాతో గొప్పలు చెప్పుకుంటున్నావా ?'

రాధ అరుస్తోంది మరో రెండు దెబ్బలు పడ్డ చప్పుడు గోపీ ఏడుస్తున్నాడు ప్రకాశానికి ఆద్యంతాలు అర్థంకాలేదు బట్టలు మార్చుకుని కిటికీదగ్గర కూర్చుని ఆలోచనలు సాగించాడు ఆనాటి అనుభవం అతన్ని మరింత పిరికిపందగా చేసింది స్కూలు పేరెత్తితేనే జడుసుకునే స్థితిని చేరుకున్నాడు ఈ జీవితం ఒక్క రోజులో అసంతృప్తిని రెచ్చగొట్టింది వెళ్లిపోదా మనుకున్నాడు కాని ఎక్కడికి ? ఉష దగ్గరకు, మావయ్య దగ్గరకు

'నాకు ముందే తెలుసు నువ్వు అరగంట కూడా అక్కడ ఉండలేవని ' అని ఉష మొదలెడుతుంది

'వాడికీ, నాకూ ఉద్యోగ మేమిటి ? తిని తిరగటం బాగా అలవాటైంది' అంటాడు మావయ్య. ఇదంతా తను వింటూ కూర్చోవాలి

ఎటూ తెగని సమస్యలు ఉచ్చులా బిగించి వేశాయి

'మేష్టారూ !'

ప్రకాశం ఉలిక్కిపడి వెనక్కి తిరిగాడు గోపి గడపదగ్గర నిలబడున్నాడు కళ్లు ఎర్రగా ఉన్నాయి బుగ్గలమీద నీటి చారలు

'నన్ను క్షమించండి !' అన్నాడు

'ఎందుకు ? నువ్వు ఏం నేరం చేశావ్ ?' అనడిగాడు ప్రకాశం

గోపి రెండు నిమిషాలు మాట్లాడలేదు

'మిమ్మల్ని బూచి అని క్లాసులో పిలిచి నందుకు, అందరూ అంటుంటే ముందు వెనుకలు చూసుకోక నేనూ తొందరపడ్డాను అక్కయ్య అందుకే శిక్షించింది మీరు మన్నించానని చెప్పే దాకా అక్కయ్య అన్నం పెట్టదు' అతనిలో కొంటెతనం ఏ కోశానా లేదు

ప్రకాశం నవ్వుతూ అతని భుజం తట్టాడు

'మరేం ఫర్వాలేదు చేసిన తప్పు తెలుసుకున్నావు ఇంక బాధపడకు మీ అక్కయ్యతో నేను చెప్తానులే'

అతని వాక్యం ముగిసేలోగా రాధ బయటి కొచ్చి అరుగుమీద నిలబడింది గోపిని దండించ వద్దని ఏమేమో చెబుదా మనుకున్న ప్రకాశం నోట మాటరాలేదు ఆమెను చూస్తూ ఉండిపోయాడు

పొద్దున్న రాధను సరిగ్గా గమనించనే లేదు 'ఎవరో స్త్రీ' అని మాత్రం అర్థం చేసుకున్నాడు పొడుగ్గా, ఠీవిగా ఉన్న రాధ మనసులో కలకలాన్ని కలిగించింది చీకటిని తరిమికొడుతున్న పొడుగాటి కళ్ళు— వెన్నెల్ని పొదరుగా అద్దుకున్న బుగ్గలు— గూర్ఖావాడిలా కాపలాకాసే పొడుగాటి జెడ— అనురాగాన్ని, ఆదేశాన్ని మేళవించి బోధించే చిరునవ్వు, పువ్వుల రవిక—గులాబీరంగు చీరలోంచి తెల్లటి దారం వంకరగా పరుగెత్తింది

'అన్నింటికంటె ఆ కళ్ళు, వాటిలో ఏదో మహత్తర శక్తి, ఆదేశాన్ని చెప్పకుండా అందజేసే శక్తి' అనుకున్నాడు ప్రకాశం

'మేష్టారూ ! చెప్పండి అదుగో అక్కయ్య! లేకపోతే రాత్రంతా ఆకల్తో మాడిపోతాను కావాలంటే లెంపలు వేసుకుంటా' అన్నాడు గోపి

'ఇదుగో ! మీ తమ్ముణ్ణి ఏమీ అనకండి రాత్రి ఏడు కావస్తోంది అన్నం పెట్టండి' అన్నాడు జంకుతూ

రాధ అతనికేసి చూసింది

'మీ సలహా ఏం బాగాలేదు తప్పు చేసి నప్పుడు శిక్ష అనుభవించి తీరాల్సిందే పశ్చాత్తాప పడితే అది మాసిపోతుందని నే ననుకోను ఎందుకంటే శిక్ష అనుభవించేదానికన్న పశ్చాత్తాపపడటం చాలా తేలిక మనిషన్నవాడు శ్రమలేని పనే చేస్తాడు అదతని సహజతత్వం'

ప్రకాశం గుడ్లప్పగించి చూశాడు వంటలు చేసే రామయ్య కూతురని నమ్మలేకపోయాడు

'పోనీ, తమ్ముడిమీదుండే ప్రేమతో అతన్ని క్షమించి వదిలేయండి' అన్నాడు ఏదో అనాలి కదాని

'ప్రేమకు అవధంటూ ఉంది మీ రూరుకోండి వాడి సంగతి మీకు తెలియదు వారం రోజులు అన్నం పెట్టకుండా ఉంటేకాని దారిలోకి రాడు' అంటూ అతని చెవి పట్టుకుని ఈడ్చుకుపోయింది

ప్రకాశానికి వోవంక కోపం, మరోవంక తల వంపు తను ఇంతగా మెట్టు దిగినా ఆమె బెట్టు సరి చేసింది చెట్టుకొమ్మెక్కి కూర్చుంది కొమ్మ మీది కోయిల తిన్నగా పాడినా వినకూడదు చెవులు మూసుకోవాలి తన గదిలోకి పోయి తలుపులు వేసుకున్నాడు

మరో అరగంటకు నిద్ర పట్టేసింది

* * *

భయంతో తెల్లారింది ప్రకాశం అద్దంలో మొహం చూసుకున్నాడు గెడ్డం బాగా పెరిగింది దువ్వెనకు వంగని జుత్తు చిత్రంగా మెలికలు తిరిగి అతన్ని 'అడవి మనిషి' గా మార్చి వేసింది రేజరు తీసి మళ్లీ యధాస్థానంలో పెట్టేశాడు అతని కిదంతా అనవసర మనిపించింది ఎక్కడో దాగిఉన్న నిరాశ, నిస్పృహ మళ్లీ తలెత్తాయి ఎక్కడికైనా పారిపోదా మనిపించింది నాలుగు చేదల నీళ్లు పోసుకుని స్కూలుకు బయలు దేరాడు దారి పొడుగునా అతన్ని చూసిన విద్యార్థులు ఏవో గుసగుసలాడుకున్నారు

ఆరోజు తిరుగుబాటు మరీ తీవ్రతరమైంది 'బూచి'ల శబ్దంతో గదంతా నిండిపోయింది గోపి మాత్రం నోరు మెదపకుండా కూర్చున్నాడు తతిమా ఉపాధ్యాయులు అతని కేవేవో సలహా లిచ్చారు

ప్రకాశం విరక్తిగా సాయంత్రం ఇల్లు చేరు కున్నాడు

'అవునక్కయ్యా ! అందరూ కలిసి, పాపం, ఆయన్ని ఏడిపిస్తున్నారు జాలిగా క్లాసుకేసి చూస్తారు గట్టిగా నాలుగు కేకలైనా వెయ్యరు రేపు గోడలమీద, బోర్డులమీద ఏవేవో బొమ్మలు గీసి ఆయన్ని గురించి ఏమేమో రాస్తారట

గోపి చెప్పుకుపోయాడు

'అవును మరి ఏడిపించక ఏంచేస్తారు ? ఇలా వెర్రివెంగళాయుడిలా వాళ్లముందు నిలబడమని ఎవరన్నారు ? అల్లరి చేస్తున్న నలుగుర్ని పట్టుకుని నాలుగు వడ్డించమను—రోగం కుదురుతుంది గడగడలాడుతూ పాఠం వింటారు మిమ్మల్నందరినీ కాళ్లకింద తొక్కి ఉంచాలి'

ప్రకాశం అరుగుమీదే నిలబడి ఆమె మాటలు శ్రద్ధతో విన్నాడు

'అంతేకాదు సబ్జక్టు బాగా తెలిసినా బోధించటం తెలియాలి అందుకే పాఠం ఎలా ప్రారంభించాలి, ఎలా ముగించాలి, అర్థమైంది, లేనిది కనుక్కోటం ఎలా—ఇవన్నీ ముందే ఆలోచించుకుని వో ప్లాను తయారు చేసుకోవాలి అంతేకాని నోటికి వచ్చిందల్లా వాగితే అంతేమరి'

గది తాళంతీసి లోపలి కొచ్చాడు బట్టలు మార్చుకుని మొహం కడుక్కోవాలన్న ఆలోచన లేనేలేదు రాధ మాటల్ని పదేపదే మననం చేసుకున్నాడు అందులో ఉండే నిజానిజాల్ని త్రాసులో వేసి తూచాడు జీవితం సుఖవంతం కావాలంటే వో నిశ్చితమైన పథకం వేసుకోవాలంటుంది రాధ అతను గత ఏడాదిలో చేసిన అయిదారు ఉద్యోగాలు వాటిలోఉండే మంచి చెడ్డలు జ్ఞప్తికొచ్చాయి తన కెంత తోస్తే అంతేకాని, ఎదుటివాడి ఆలోచనలు, అభిప్రాయాలు తను గమనించలేదు రాధ దీపం వెలిగించింది కాంతి తక్కువ వున్నా చీకటిని కొద్దిగా ఎదుర్కొంది ఆ అమ్మాయికి అన్నీ తెలుసుగామోలు ! పూర్తిగా అన్నీ అడిగి తెలుసుకుందామని గబగబా బయటికి వచ్చాడు

'ఏమండి ? ' అని పిలిచాడు

రాధ, ఆమె వెనుక గోపి వచ్చారు

'ఏంకావాలండి ? ' అన్నాడు గోపి

ప్రకాశానికి గతుక్కుమంది ఏమైనా తను ఉపాధ్యాయుడు తనకు ఆత్మగౌరవం, విద్యార్థుల మీద ఆధిక్యత అన్నీ ఉన్నాయి మెట్రిక్ కూడా చదవని వో అమ్మాయిని తను సలహా అడగటమా? గోపి ఏమనుకుంటాడు ?

'మరేం లేదు కలం ఉంటే వోసారిస్తావని' అన్నాడు

'ఆయన జేబులో కనిపిస్తున్నది కలం కాదా ?' అనడిగింది రాధ

ప్రకాశం సిగ్గుపడ్డాడు వెకిలిగా నవ్వుకుంటూ తన గదిలోకి వచ్చి కూర్చున్నాడు అతన్నెవరో బంధించి, గొలుసులతో కట్టేసి, స్వేచ్ఛను అపహరించినట్టనిపించింది మాట్లాడేముందు జాగ్రత్తపడవలసి వస్తోంది ముఖ్యంగా రాధ చూపుల్ని ఎదుర్కోవటం తేలిగ్గా జరిగేపని కాదు

ఆరాత్రి ఇంగ్లీషు పుస్తకం ముందుంచుకొని, నోట్సు తయారుచేయసాగాడు ఆ గదినిండా పిల్లలున్నట్టు, తను పాఠం బోధిస్తున్నట్టు మనసులో రిహార్సలు చేసుకున్నాడు

'అబ్బ ! రోజూ కథలు చెప్పమని చంపుకు తింటారు ఎలా చెప్పేది ? ఎంతమంది రాజుల్ని, రాణుల్ని సృష్టించేది ?'

ప్రకాశం అరుగుమీదున్న రాధను చూశాడు గదిలోఉన్న లాంతరు వెలుతురులో ఆమె చెంప మాత్రం కనిపిస్తోంది చుట్టూ అయిదారుగురు పిల్లలున్నారు కథ చెప్పితీరాల్సిందని పట్టు పట్టారు

'ఇదే ఆఖరు కథ—మరి నన్ను చంపుకుతినకండి అనగనగా వోరాజు అతను వట్టి అమాయకుడు తెల్లవన్నీ పాలనీ, నల్లవన్నీ నీళ్లని అనుకునే రకం. ఎప్పుడూ దిగులుగా ఉంటాడు గెడ్డం గీసుకోడు బట్టలు సరిగ్గా వేసుకోడు తల దువ్వుకోడు'

'అదేమిటక్కయ్యా ? ఆరోజుల్లో రాజులకు గిరజాల జుత్తు ఉండేదిగదా ! ఎందుకు దువ్వుకోటం?' అని అడ్డు తగిలాడు గోపి రాధ అతన్ని వినిపించుకోలేదు

'అతన్ని ప్రజలందరూ ఏడిపించేవారు అది తల్చుకుని మనసులో కుమిలిపోయేవాడు అలా కొంతకాలానికి చిక్కి సగమైపోయాడు'

పిల్లలెవరికీ ఈ కథ నచ్చలేదు రాక్షసుడు, తిత్తులమారి నక్క, మాంత్రికుడు వగైరా లేవీ

తెలుగు పత్రికలన్నిటికన్న 'ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక' సర్క్యులేషన్ అధికమైనది

"హయ్యో! గబుక్కు నెవరైనా వస్తే ఇవ్వొచ్చుని అట్టేపెట్టానండీ ఆ
కిసాన్ స్క్వాష్ సీసా !"

ముందు జాగ్రత్త ఉన్న ఇల్లాళ్ళందరూ, గబుక్కున ఇంటి కెవరైనా అతిధులువస్తే ఇవ్వడానికని ఎప్పుడూ అదనంగా ఒక "కిసాన్ స్క్వాష్" సీసా వేరే అట్టేపెట్టి ఉంచుతారు చెట్టునముగ్గిన పళ్లమంచి తీపివ ఈ రసంలో బలవర్థకాలైన విటమినులు పుష్కలంగా ఉంటాయి ఏడాది పొడుగునా ఏకాలమైనా ఈ పళ్ళరసం ఇవ్వచ్చు పుచ్చుకోనూవచ్చు మరచిపోగలరు. ఎప్పుడూ మీ యింట్లో రెండు మూడు సీసాలు అట్టేపెట్టి ఉంచుకోండి అరెంజి, లెమన్ కాక మరి ఆరురకాల పళ్లరసాలున్నాయి

కిసాన్ ప్రాడక్ట్స్ లిమిటెడ్, బెంగుళూరు

JWT-KP 1313

కన్నీటి గీత

ఇందులో ఉన్నట్టు లేవు ఒకరి . . ఒకరు చూసుకోడం, గుసగుసలు

'అలాంటప్పుడు ఆ రాజు సుఖంగా ఉండాలంటే ఏంచేయాలి ?' అనడిగింది రాధ ఎవరికి తోచిన సమాధానాలు వారు చెప్పారు

'గెడ్డం గీసుకోవాలి అది గుచ్చుకుని బాధ పెట్టడంవల్లనే అతను సుఖంగా లేడు' అంది వో బుల్లి అమ్మాయి

'కొరడా తీసుకొని రెండేసు అంటించాలి' అన్నాడు గోపి

'రైట్—అంతే ? మర్యాదగా వుండనివారి కదే మందు''

ఉన్నట్టుండి గోపి గడప దగ్గరకు వచ్చి 'మేష్టారూ ! వో కథ చెప్పరూ ?' అనడిగాడు తతిమా పిల్లలు అప్పుడే గదిలో తిష్టవేసి కథ కోసం చెవుల్ని సిద్ధంగా ఉండమన్నారు

ప్రకాశం పంచతంత్రంలో కథలు మొదలు పెట్టాడు రాధ లోపలికి వెళ్లిపోయింది గొలుసు కట్టులా అంతు, దరీ లేకుండా సాగిపోతున్న ఆ కథాప్రవాహాన్ని ఎక్కడ ఆపుచేయాలో తెలియక 'అయిపోయింది' అన్నాడు అసంతృప్తిగా అందరూ గోల చేశారు నయానా, భయానా చెప్పి చూశాడు ఎవరూ వినిపించుకోలేదు ఈ గందరగోళం విని రాధ బయటకు వచ్చింది గోపి పరిస్థితి వివరించాడు

'ఒరేయ్ ! తొమ్మిది కావస్తోంది అందరూ ఇళ్లకు పొండి రేపు చూసుకుందాం' అంది రాధ !

మాట వినపడలేదు అందరూ నిష్క్రమించారు పది నిముషాలు పోరాడినా కదలని గుంపు ఒక్క వాక్యంలో చెల్లాచెదరైంది ఇంతకూ రాధ కోప్పడలేదు కూడా గంభీరంగా అంది

ప్రకాశం ఈమారు రాధ కేసి ధైర్యంగా చూశాడు

కళ్ళు అందంగా ఉన్నా, అధికారాన్ని, ఆక్రమణ శక్తిని చూపించాయి ఆమె మాటల్లో, చేతల్లో, చూపుల్లో—సూక్ష్మంగా ఆమె చేసే ప్రతి పనిలోనూ ఏదో ఆకర్షణ కనిపించి ఆదేశించింది

రాధ చెప్పిన రాజుకథను తిరగతోడుకుంటూ పడుకున్నాడు ఇదివరకటికి మళ్లే అన్నీ మరచి సుఖనిద్రను వరించలేకపోయాడు ఒంటిగంట దాకా రాధ తన జీవితాన్ని ఎలా సరిదిద్దగలుగుతుందని ఆలోచించాడు

మర్నాడు ప్రకాశం హుషారుగా స్కూలుకు వెళ్ళాడు పిల్లలు అతని కళ్లల్లో వెలుగును గమనించకపోలేదు వోడిపోతామేమోనన్న భయంలో 'ఇవేళ బూచి మహదానందంతో ఎగిరి గంతు లేస్తున్నాడు ! అన్నాడు నాయకుడు ప్రకాశానికి రాధ పరోక్షంగా విసిరిన సలహా జ్ఞప్తికొచ్చింది అంతేకాదు ఆమె సలహాను ఆచరణలో ఉంచటానికి అవకాశం కోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు ప్రకాశం నాయకుణ్ణి చిత్తం వచ్చినట్టు హింసించాడు చెవులు పిండాడు వీపుమీద గుద్దాడు మొట్టికాయల వర్షం కురిపించాడు తన్ను అడిగే

వాళ్ళు ఎవరికీ లేదని సవాలు విసిరాడు ఉప్పు లేని కూరలా చప్పగా ఉండే ప్రకాశం ఒక్క సారి సింహంలా విజృంభించి అందర్నీ గడగడ లాడించేశాడు

'బూచీ నిజంగా బూచీ అయిపోయాడు' అనుకున్నా రందరూ

మిగిలిన పది నిముషాల్లో రాత్రంతా కూర్చుని వేసుకున్న పథకం ప్రకారం పాఠం బోధించాడు అతని వేషం విజ్ఞానాన్ని దాచలేదు 'ప్రకాశం మేష్టారు గొప్పగా ఇంగ్లీషు చెప్తా' రన్న వార్త మరుక్షణం స్కూలంతా పాకిపోయింది

'రాధ అభిప్రాయం సరైంది మంచి మాటల్తో మనవిచేస్తే వినే మనస్తత్వం పిల్లల కింకా అలవడలేదు మెదడు బాగా పక్వానికి వచ్చాక కాని ఆ స్థితికి రారు అందుకే దండన ఈ వయసులో అవసరం' అనుకున్నాడు

విజయగర్వంతో గదికి తిరిగి వచ్చేసరికి తలుపులు తెరచి ఉన్నాయి తాళంచెవులు జేబులో ఉన్నాయి కంగారుగా లోపల అడుగు పెట్టే సరికి ఆశ్చర్యం అతన్నెదుర్కొంది చిందరవందరగా పడిఉన్న పుస్తకాలు—ఓమూల దుప్పెన, మరో మూల బట్టలమూట, చింపిన కాగితం ముక్కలు, క్రమశిక్షణను ధిక్కరిస్తూ గదిలో వస్తువులన్నీ సత్యాగ్రహం చేశాయి ఉదయం అతను వెళ్ళి నప్పుడు గది స్వరూపం అలా ఉంటే తిరిగి వచ్చే సరికి అందుకు విరుద్ధంగా ఉంది పుస్తకాలన్నీ టేబులుమీద చక్కగా అమరి కూర్చున్నాయి గదంతా కడిగి శుభ్రం చేయబడింది బట్టల మూట కనబడనేలేదు

'తమాషాగా ఉంది కదండి ? అక్కయ్యే అంతా శుభ్రం చేసింది'' అన్నాడు గోపి

'అలాగా ! ఆమెకు నా కృతజ్ఞత కాని గోపి! తాళం చెవులు నాదగ్గ రుండగా గది తలుపు లెలా తెరుచుకున్నాయి ?''

'మీరు తలుపులు బార్లా తెరచివుంచి వెళ్ళారండి మతిమరుపు పనికిరా దంది అక్కయ్య గదిని శుభ్రంగా ఉంచుకుంటేనే మనం ఆరోగ్యంగా, ఆనందంగా ఉంటాం పెంటకుప్పలా ఉంటే మన మనస్తత్వం కూడా అలాగే ఉంటుంది మనిషి మంచిగానూ, చెడుగానూ ఉండటానికి అతను ఉండే చోటు కూడా చక్కగా ఉండాలి చెడుగా ఉండాలి ఇవన్నీ నా మాటలుకావు సుమండి అక్కయ్య బోధించింది'

'ఎవరికి ? ఆ బోధన నీక్కాదు నాకోసం' అందామనుకున్నాడు ప్రకాశం

ఆ తరువాతి నెల రోజుల్లో ప్రకాశం ఎన్నో మార్పుల్ని చూశాడు అతను చేసే ప్రతి తప్పునూ రాధ పరోక్షంగా ఎత్తి చూపేది సరిదిద్దుకో మనేది ఒక్కోసారి, తన స్వంతవిషయాల్లో జోక్యం వద్దని హెచ్చరిద్దా మనుకునేవాడు ఆమెను చూడగానే మాటలు మంచులా కరిగిపోయేవి రామయ్య తీరిక దొరికినప్పుడల్లా వూహాలోకంలో మెదిలే తన హోటలు గురించి మాట్లాడేవాడు రాధ తల్లి అతని వెనక నిలబడి ప్రతి మాటకు 'వూ' కొట్టేది

పూవు మీ అదృష్టం చెప్పగలదు

మీ భవిష్యత్తులో ఏమి జరుగబోవునదిన్నీ, మీ సరియైన చర్యనుగురించిన్నీ మీరు తెలుసుకొనగోరినట్లయితే ఒక పోస్టు కార్డుపైన మీకు యిష్టమగు ఒక పుష్పము పేరున్నూ, మీరు వ్రాయు తేది, వేళ వివరములున్నూ, మీ సరియైన చిరునామా యున్నూ వెంటనే వ్రాసి పంపండి.

జ్యోతిష శాస్త్రములోని రహస్య గణితము మూలముగా మేము గుణించి, మీరు కార్డు వ్రాసిన తేదీలగాయతు 12 మాసములలోను మీయొక్క అదృష్టము, లాభనష్టములు, జీవితమార్గము, ఏ వ్యవహారములో మీకు జయముకలుగునో, మీ ఉద్యోగం విషయంలో మంచిచెడ్డలు, మార్పులు, ఆరోగ్యవిషయము, పరదేశగమనము, తీర్థయాత్రలు, వివాహము, స్త్రీసుఖము, సంతానము, నిధినిక్షేపములు, లాటరీ, అకస్మాద్ద్రవ్యలాభము మొదలగు వానినిగురించి స్పష్టముగా మాసవారీగా వ్రాసి రు 1-4-0 లకు మాత్రమే వి పి. గా పంపగలము (వి పి చార్జీలు ప్రత్యేకం) దుష్టగ్రహము లేవయినా వున్నయెడల శాంతిచేయు విధానంకూడా తెలుపగలము. వివరములు మా పూచీపైనపంపబడును మేము పంపిన భోగట్టా మీకు తృప్తిగా నుండనియెడల పైకము వాపసు చేయబడును ఒకసారి పరీక్షించి చూడుడు మీ అడ్రసు ఇంగ్లీషులో వ్రాయండి.

Pt DevDutt Shastri, Raj Jyotishi (WP-13) Jullundur City

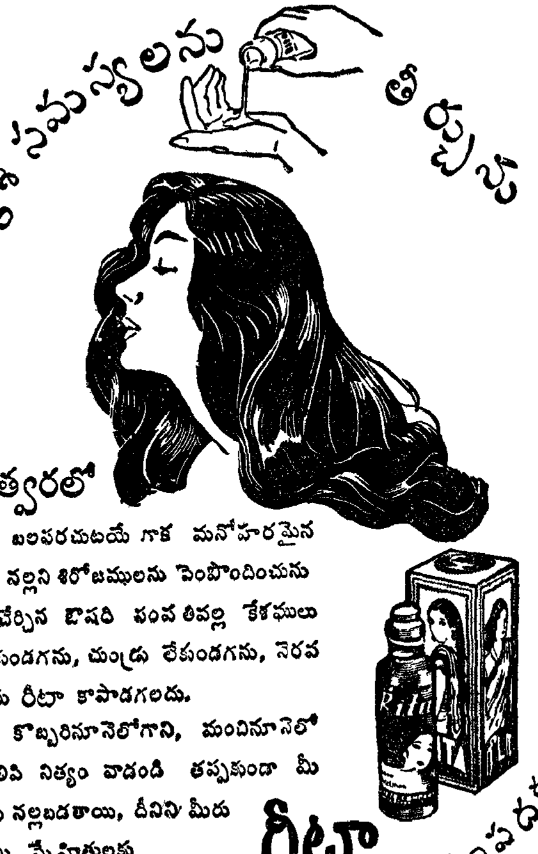

అతి త్వరలో

కుదుళ్ళను బలపరచుటయే గాక మనోహరమైన నిడుపాటి నల్లని శిరోజములను పెంపొందించును దీనిలో చేర్చిన ఔషధి పంపతివల్ల కేశములు ఊడిపోకుండగను, చుండ్రు లేకుండగను, నెరవకుండగను రీటా కాపాడగలదు.

రీటాను కొబ్బరినూనెలోగాని, మంచినూనెలో గాని కలిపి నిత్యం వాడండి తప్పకుండా మీ కేశములు నల్లబడతాయి, దీనిని మీరు వాడి, మీ స్నేహితులకు కూడ సిఫార్సు చేయండి

రీటా

రీటో కంపెనీ,
మద్రాసు-1

R-570

కన్నీటి గీత

ప్రకాశం చిత్రమైన మనుష్యుల మధ్య పడ్డాడు కదలికలేక నిర్జీవంగా పడివున్న అతని మనసు చటుక్కున మేల్కొని చురుగ్గా పని చేయనారంభించింది పట్నంలో మనుష్యు లందరూ స్థూలంగా ఒకేరకంగా కనిపిస్తారు వారి అభిప్రాయాలు, అభిలాషలు, పరస్పరానురాగాలు— అన్నీ ఒకేవిధంగా ఉండి జీవించటానికి చోటు లేకుండా చేస్తాయి తప్పును ఒప్పుగా తియ్యటి మాటల్తో బోధించి నమ్మిస్తారు ఇక్కడి మనుష్యు లలాకాదు గెడ్డం గీసుకోని ప్రకాశం కనపడగానే "బావి" అన్నారు పరాయిమగాడని కూడా గమనించక రాధల్లాంటి వ్యక్తులు పొరపాట్లు చూపి సరిదిద్దుకోమంటారు అతనిలో ఎక్కడ లేని ఉత్సాహం పొంగుకొచ్చింది

ఉన్నట్టుండి రాధ తల్లి కనపడటం మానేసింది రెండురోజులు పోయాక రామయ్య నడిగాడు

"దానికి నాలుగైదు రోజులుగా వంట్లో బాగా లేదు. ఒకటే జ్వరం, దగ్గు'

'డాక్టరుకు చూపించారా ? ఏమన్నాడు ?'

రామయ్య ఏదో గొప్ప హాస్యాన్ని కనుక్కున్నట్టు విరగబడి నవ్వాడు

'డాక్టరు వూరికే వస్తాడటండి ? వచ్చి పరీక్ష చెయ్యటానికి ఐదు రూపాయలు అది ఏ రోగమో నిర్ణయించే ముందుగానే రెండు ఇంజక్షన్లు, అందుకు పది రూపాయలు, ఆపైన మందులు, ఏవేవో అర్థంకాని పేర్లు లేని రోగాన్ని కూడా ఈ అద్భుతమైన మందులతో రప్పించి పెద్ద డాక్టరు దగ్గరకు వెళ్ళ అంటారు అందు కని ఆచారిగారి వైకుంఠ మాత్రలు మింగ మన్నాను" అని మళ్ళీ నవ్వసాగాడు

రాధ పిలవగానే రామయ్య వెళ్ళిపోయాడు

సంభాషణ అంతటితో ఆగిపోయింది

ఆమర్నాడు ఆమె కెక్కువైందని గగ్గోలు పడ్డారు నలుగురూ చీవాట్లు వేయగా, రామయ్య డాక్టర్ని తీసుకువచ్చాడు ఇన్నాళ్ళూ వూరుకున్నం దుకు అక్షింతలు వేసి, ప్రాణాపాయం లేదని అభయ హస్త మిచ్చాడు

రామయ్య నా గదిలో వచ్చి కూర్చున్నాడు

'అదింక బతకదనే నా అభిప్రాయం !' అన్నాడు

నేను మౌనంగా ఉన్నాను

'ఇలా బాధలుపడుతూ బతికేకంటే చావే మెరుగు ఒక్క లోటు మాత్రం ఉండి పోయింది రాధ పెళ్ళి దాని కళ్ళారా చూడలేక పోతోంది వస్తడిగితే ఆ మనోవ్యథ దాన్ని కుంగ దీసి ప్రాణాన్ని బలిగా కోరుతోంది నా హోటలు కలలో మాత్రమే నిజమైంది చిన్నప్పుడు చదువు కోనందుకు అనుభవిస్తున్నా నా మూలంగా దాని కేలాంటి సుఖమూ లేదు వంటలుచేసే నన్ను— కావిగుడ్డలు కట్టుకుని సన్యాసిలా తిరిగే నన్ను అది అసహ్యించుకోలేదు పళ్ళెత్తుమాటైనా అనదు నేనే అప్రయోజకుణ్ణి—అప్రయోజకుణ్ణి'

రామయ్య చిన్న పిల్లాడిలా వెక్కివెక్కి ఏడ్చాడు

ప్రకాశం గుండె కరిగిపోయింది

'నేనో సలహా చెప్తాను వింటారా ?' అనడి గాడు

రామయ్య ఏమి టన్నట్టు చూశాడు

'హోటలు మొదలెట్టటానికి మీకు నాలుగు వందలేగా కావల్సింది ? ఆ సొమ్ము నే నిస్తాను మీ ఆవిడ మనస్సు శాంతిస్తుంది అనారోగ్యంనుండి కోలుకుంటుంది కూడా ఈ సాయంత్రం బండికే వెడతాను'

రామయ్య చేతులెత్తి నమస్కరించబోతుంటే ప్రకాశం వారించాడు

ప్రకాశం కాకినాడ చేరుకునేసరికి రాత్రి తొమ్మిదయింది మావయ్య ఏదో పనిమీద వెళ్ళాడు మర్నాడుకాని రాడు

ఆమెకు పోస్టులో ఒక ఉత్తరం వచ్చింది కవరుచించి హాడావిడిగా దగ్గరలో వున్న మందులషాపు వ్యక్తికి ఆ వుత్తరా న్నిచ్చి చదవమంది అతడు కొంత వరకు చదివి హారాత్తు దాన్ని మడిచి ఆమె చేతికిచ్చే శాడు "ఇదేమిటమ్మా! మీ భర్తగారు మీకు రాసిన ఉత్తరాన్ని నా కిచ్చారు."

"అందుకేనండీ, మా వారు డక్టరు ఆయన దస్తూరి నేనెంత మాత్రం చదవలేను ఫరవాలేదు, మీరు చదివి ఏం రాశారో చెప్పండి" అందామె.

ఫిరదౌసి (భీమవరం)

'బావా ! పూర్తిగా మారిపోయావు సుమా ! ఇదివరకటిమల్లే నీ నవ్వులో ఏడుపు లేదు చూపుల్లో బాధ లేదు ఉంగరాల క్రాఫింగు, టిప్‌టాప్‌గా దుస్తులు భలే ! భలే !' అని చప్పట్లు చరచింది ఉష

ప్రకాశం తృప్తిగా నవ్వాడు

'కొంపతీసి ఏ అమ్మాయినైనా ప్రేమించావా ఏమిటి ?' అనేసి విరగబడి నవ్వింది

'అలా ఎందు కనుకోవాలి ఉషా ?'

'ఎందుకనా ? మగవాణ్ణి మార్చే శక్తి ఒక్క ఆడదానికే ఉంది ఆమెకోసం అతను ఏమైనా చేస్తాడు'

'తప్పు ఉషా ! మనిషిలో మార్పు కలగ టానికి ఒక్కటే మూలకారణం ఉంది తనలో ఏదో లోపం ఉందని గుర్తించటం ఆ లోపాన్ని భర్తీచేయటానికి వెంటనే మారిపోతాడు'

'సరే ! వేషం మారింది కాని, వేదాంతం మారలేదు'

ప్రకాశం స్కూలు విషయాలు చెప్పాడు రాధ గురించి చెప్పాలనుకున్నా, ఎలా చెప్పాలో తెలియక వూరుకున్నాడు చివరికి తను వచ్చిన సంగతి వివ రించి నాలుగువందలిమ్మ నడిగాడు

'తప్పకుండా తీసికెళ్ళ మావయ్య ఏమంటాడో నని భయపడుతున్నా, నేన సర్ది చెప్తాను. తీసికెళ్ళ' అంది

ఆ మర్నాడు రామాపురం బయలుదేరుతుంటే ఉష అడిగిన ప్రశ్న జ్ఞాపకాని కొచ్చింది 'కొంప తీసి ఏ అమ్మాయినైనా ప్రేమించావా ఏమిటి ?' అని ఆ ప్రశ్నే బయట నిలబడి తన్ను తానే వేసుకున్నాడు సరైన సమాధానం రాలేదు తన అభిప్రాయాలను అణువులుగా విడదీసి పరిశీలించు కున్నాడు

'రాధంటే నా కెంతో యిష్టం భయం కూడా ఆమెలో అసాధారణ ఆకర్షణ ఏదో ఉంది ఆమెను చూడకుండా ఉండలేను పరోక్షంగానైనా, ఆమె ఇచ్చే సలహాల్ని తప్పకుండా అనుసరిస్తాను ఆమెకు ఐశ్వర్యం ఉన్నది—నాగరికత ఉన్నది—నా కక్కర్లేదు ఇవే ప్రేమకు లక్షణాలైతే నేను ఆమెను ప్రేమి స్తున్నాను' అని నిర్ణయించుకున్నాడు ప్రకాశం

ప్రకాశం రామాపురం చేరుకునేసరికి చీకటి పడుతూవుంది ఉరకలు వేస్తున్న ఉత్సాహంతో అడుగులు ముందుకు పడ్డాయి మనసంతా మల్లె పూలు పూసింది మొదటిసారిగా ఈవూరు వచ్చే టప్పుడు మనసు బరువుగా ఉంటే, ఇప్పుడు గాలిలో తేలిపోయేటంత తేలిగ్గా ఉంది

గది చేరుకునేసరికి ఇంట్లో అలికిడి లేదు లోపల ఎక్కడో వెలుగుతున్న దీపం తాలూకు సన్నని వెలుతురు మాత్రం కొద్దిగా బయటకు వచ్చి తొంగిచూసింది ఈపాటికి రాధ పిల్లల్ని పోగుచేసి కథలు చెప్పవలసింది గోపి అడ్డు ప్రశ్నలు వేస్తూ ఆమెను విసిగించవలసింది రామయ్య దంపతులు తనతో వెర్రిగా ఏవో మాట్లాడవలసింది అటు వంటి సమయంలో ఏదో భయంకర నిశ్శబ్దం అంతటా వ్యాపించింది

ప్రకాశం గదిలో దీపం వెలిగించి కూర్చు న్నాడు వెలుగు చూసైనా, చీకటిలోంచి ఎవ రైనా వస్తారేమోనని ఎదురుచూశాడు పావు గంట అతని సహనం పరీక్షకు గురైంది

'రామయ్యగారూ !' అని పిలిచాడు గుమ్మం దగ్గరకు వెళ్ళి జవాబులేదు మరి రెండుసార్లు పిలిచేసరికి వచ్చాడు

'ఏమండి ! ఇంట్లో ఏమూల ఉన్నారు ? మీకోసం ఎంతసేపట్నుంచి పిలుస్తున్నానో తెలుసా' నాలుగు వందలు తీసుకొచ్చాను తీసుకోండి హోటలు వెంటనే ప్రారంభించండి మీ నిశ్చయం నెరవేరాలి ఈమాట ఆవిడ చెవిని వేయండి చాలు ఆమాంతం లేచి కూర్చుంటుంది' అంటూ నాలుగు వందలూ ఆయన చేతిలో ఉంచాడు

'ఆ అదృష్టం నాకు లేదండి అది నిన్న రాత్రి వచ్చిపోయింది'

రామయ్య ఇంటోకి వెడుతుంటే ఎర్రగా ఉన్న కళ్ళు, కారుతున్న నీటి ఛాయలు కనిపించాయి

'ఒక్కరోజులో ఎంత మార్పు' అని ఆశ్చర్యపోయా డతను

*　　*　　*

తల్లి పోయినందుకు రాధలో ఎలాంటి మార్పులు కనపడలేదు ఆమె ఎప్పటిలాగే గంభీరంగా నవ్వుతూ, అందర్నీ గదమాయిస్తూ తిరిగేది మధ్య మధ్య ప్రకాశం ఎలా ఉంటున్నదీ కనుక్కునేది ఆ కుటుంబంలో ప్రతి వ్యక్తి చిత్రంగా కనిపించారు డబ్బు తీసుకున్నా రామయ్య హోటలు ప్రారంభించే సూచనలేవీ కనపడలేదు ఆర్థికంగా ఎవరూ యిబ్బంది పడుతున్నట్టే కనపడలేదు రామయ్య ఏం గడిస్తున్నాడో ఏమో భగవంతుడికే తెలియాలి

ఆ ఉదయం ప్రకాశం స్కూలుకు పెందలాడే వెళ్ళాడు ఇంకో గంటకు కాని పిల్ల లెవరూ రారు ప్రశాంతంగా పోయి కూర్చుందామని క్లాసు గది లోకి వెళ్ళేసరికి ఓ కుర్రాడు నల్ల బల్లమీద ఏదో రాస్తున్నాడు నగిషీలు చెక్కడానికి టేబిలుమీద రంగురంగుల సుద్ద లున్నాయి అతను దూరం నుండి చదివాడు అతనికీ రాధకూ లేనిపోని సంబంధాలు అంటగట్టి అందంగా రాస్తున్నాడు కుర్రాడికి పదేళ్ళకంటే ఉండవు అతని కింతటి ధైర్యం విజ్ఞానం ఎక్కడనుండి వచ్చాయి ? ప్రకాశానికి వళ్ళు భగభగమంది రెండు అంగల్లో వెళ్ళి చెవి పట్టుకున్నాడు ఆ కుర్రాడు గడగడలాడాడు

'నాకేం తెలియదండి' అన్నాడు ఏడుస్తూ

'ఇదంతా నిన్నెవరు రాయమన్నారు ?' అని గద్దించాడు

'సైన్సు మేష్టారండి ఆయనతో ఈ విషయం చెప్పకండి మీ కాళ్ళమీద పడతాను అసలే ఆయన కోపిష్టి ఈసారి నన్ను తప్పకుండా ఫెయిల్ చేస్తారు'

ప్రకాశం అతన్ని వదిలేశాడు

గబగబ అడుగులు వేస్తూ వెయిటింగ్ రూం చేరుకున్నాడు ఆ కుర్రాణ్ణి దండించి ఏం లాభం ? సంస్కారం ఉండి చదువు చెబుతున్న ఓ మేష్టరు ఇంతటి నీచత్వానికి ఒడిగట్టినప్పుడు పదేళ్ళ కుర్రాడు అహంకారానికి తలవంచక ఏంచేస్తాడు ? లోతుగా ఆలోచిస్తే అందులో తన తప్పుకూడా లేకపోలేదు వయసు వచ్చిన అమ్మాయితో చనువుగా ఉంటున్నట్టు నలుగురికీ అభిప్రాయం కలిగించటం అపరాధం కదూ ? రామయ్య అమాయకుడని అందరికీ తెలుసు అందుకని రాధను తేలిగ్గా వలలో వేసుకున్నానని అందరూ అనుకుంటున్నారన్నమాట యుగయుగాలుగా అవినీతిని, అసూయను, జాడ్యాలను వదలగొట్టడానికి ప్రయత్నిస్తూ భగభగ మండుతూన్న అగ్నిశాలూకు ఓ చిన్న కణం రాధ కళ్ళల్లో ఉందని ఆ 'అందరి' కి ఏం తెలుసు ?

ప్రకాశం అలా ఆలోచిస్తూ చాలాసేపు గడిపాడు మూడో గంట కొట్టటం మాత్రం అతని చెవిని పడింది కదలి క్లాసుకు వెళ్ళ లనుకున్నాడు కాని, కాళ్ళు కదలలేదు మనసంతా బరువుగా ఉండిపోయింది నెమ్మదిగా వెళ్ళి హెడ్మాష్టరుకు సెలవుచీటీ రాసిచ్చాడు

'మళ్ళీ ఏమొచ్చిందయ్యా ? ఇలా వారానికోరోజు బడి మానేస్తే పిల్లల చదువు సంగతేమిటి ?' అని విసుక్కున్నా డాయన

ప్రకాశం సైన్సు మేష్టారు గురించి చెబుదామనుకున్నాడు కాని ఎలా ప్రారంభించాలో, ఒక వేళ ఎదురు ప్రశ్నలు వస్తే సమాధానం ఎలా చెప్పాలో నిర్ణయించ కోనందున ఆ ప్రయత్నం మానుకున్నాడు

నూరు మాట్లాడక గది చేరుకున్నాడు అతను చేస్తున్న ఏ పనికి ముగింపంటూ కనపడలేదు అసంపూర్తిగా ఉండిపోయాయి ఆ క్షణంలో ఏంచెయ్యాలో తెలిసిందికాదు

రామయ్య వచ్చి కూర్చున్నాడు

'మీరు ఏమీ అనుకోకుండా ఉంటే వో సంగతి చెప్పాలి' అన్నాడు

ఏమిటన్నట్టు చూశాను

'ఈ నాలుగు వందలూ తీసుకోండి' అన్నాడు

'మీరు హోటలు పెట్టరా ?' అన్నాను ఆశ్చర్యపోతూ

బిచ్చగాడు - బాబూ! ధర్మం
తల్లితండ్రులు లేరు
పెద్దమనిషి - గుర్తు ఏమిట్రా?
బిచ్చగాడు - నావేష మేనండి

షేకుఖాజా (నందిగామ)

'లేదు ... మరి మరి ఏం లేదనుకోండి' అని నవ్వేసి కంఠస్వరం తగ్గించి చెప్పాడు

'మా రాధ ఉంది చూశారూ ! అది అగ్గిబరాటా! ఆమె మాటను ఇంట్లో ఇంతవరకూ ఎవరూ ధిక్కరించి ఎరుగరు కుటుంబవిషయాలు ఆమెవద్ద నుండి దాచివుంచలేం కూడా మీరు డబ్బిచ్చారని విన్నాక ఎగిరిపడింది తిరిగి ఇచ్చేయమని శాసించింది ఏంచేయను మరి !'

'మరి ఆమె పెళ్ళి ఎలా జరుగుతుంది ? యోగిన్నై పోతుందా ?' అన్నాను కసిగా

'ఇల్లు తాకట్టుపెట్టి అప్పు తెమ్మంటోంది'

'అక్కయ్య పిలుస్తోంది' అన్నాడు పరుగెత్తు కొచ్చి గోపి

రామయ్య వెళ్ళిపోయాడు

ప్రకాశానికి ఉన్నట్టుండి రాధమీద వోవిధమైన వెగటు కలిగింది తననుకున్నట్టు ఆమె హృదయం విశాలమైంది కాదు ఏ మూలో సంకుచితత్వం ఉంది మరోమూల అసూయాద్వేషా లున్నాయి సాధారణంగా ప్రతిమనిషిలోనూ ఉండే రాగద్వేషాలు ఆమెకూ ఉన్నాయి

రాధ గురించి ఆలోచించటం మానుకున్నాడు గబగబ లేచి గదికి తాళంవేసి స్కూలుకు బయలుదేరాడు స్వేచ్ఛ మళ్ళీ తలెత్తసాగింది ఆవూరు విడిచి ఎక్కడికైనా పోవాలన్న కోరిక బలతరం కాసాగింది

హెడ్మాష్టర్ని కలుసుకుని సైన్సు మేష్టారి దురంతాన్ని వర్ణించాడు

ఆయనకు తగిన విధంగా వార్నింగు ఇవ్వాలని కోరాడు

హెడ్మాష్టారు అర్థపూరితంగా నవ్వారు

'చూడు ప్రకాశం ! నువ్వు వయస్సులో చిన్నవాడివి మంచి చెడ్డలు తెలియవు యౌవనం ఉద్రేకం మీద మాత్రమే ఆధారపడి ఉంటుంది సైన్సు మేష్టారు చేసిన పని తప్పని ఒప్పుకుంటాను ఆయన్ని మందలిస్తాను కూడా బోర్డుమీద తప్పుడు రాతలు రాసిన ఆ కుర్రాణ్ణి నా దగ్గరకు పంపు వివరాలు కనుక్కుంటాను కాని అంతకంటె మరో ముఖ్యమైన సంగతుంది నీ గురించి నేను కూడా ఎన్నో వింటున్నా పెద్దవాణ్ణి కనక దాపరికంలేక సూటిగా చెబుతున్నా ఆ రామయ్య కూతురికి, నీకు ఏమిటి సంబంధం ? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానంగా రకరకాలైన కథలు, వదంతులు బయలుదేరుతున్నాయి అవన్నీ నిజమని నేననను కాని అందర్ని ఒప్పించగలమా ? వయస్సొచ్చిన ఆడపిల్లలు మన స్కూల్లో చాలమందున్నారు మనస్కూలు పరువుప్రతిష్ఠలు దెబ్బతింటాయి. అందరికి మనం మార్గదర్శకులుగా ఉండాలి అదే మన కర్తవ్యం కనక ఆ గది వెంటనే మార్చేయ్ లేకపోతే నేను నీకు నోటీసు యివ్వవలసి వస్తుంది ఇదంతా నీ మంచికోసం'

ప్రకాశం రెండు నిమిషాలు ఆలోచించాడు

రాజీనామా యిచ్చేసి బయటి కొచ్చేశాడు

అతనిలో ఎలాంటి అనుభూతి లేదు తను త్వరలో తిరిగి వస్తాడని ఉష అన్న మాటలు చెవిలో గింగురుమన్నాయి మళ్ళీ దేశదిమ్మరిగా కొంతకాలం తిరిగి, మరో కొత్త ఉద్యోగంలో చేరవలసి వస్తుందని అతనికీ బాగా తెలుసు గబగబ అడుగులు వేసుకుంటూ గది చేరుకున్నాడు

అరగంటలో సామానంతా సర్దాడు అనవసరమైన కాగితాలు పెద్ద మూటగా కట్టి మూల ఉంచాడు ఎందుకో ఆ గది వదలి వెళ్ళడమంటే అతనికి దిగులుగా ఉంది రాధ కూడా అతని మంచితనాన్ని గుర్తించలేకపోయింది ఆమె భవిష్యత్తు బాగుపడాలని సాయపడితే అర్థంలేని ఆత్మాభిమానంతో తిరస్కరించింది ఒకవేళ రాధ తనను గర్తిస్తే తను అన్నీ సహించివుండేవాడేమో ! తన నిర్ణయం సరైందని ఋజువు చేసుకోవటానికి ప్రకాశానికి మరో కారణం కూడా కనపడింది మొండిపట్టుగా తను ఆ ఊళ్ళోనే ఉంటే రాధకు మాయని మచ్చ ఏర్పడి బతుకు తెల్లవారుతుంది కనుక ఆమె శ్రేయస్సుకోసం తను వెళ్ళితీరాలి

'గోపీ ! మేష్టారు జెండా ఎత్తేస్తున్నారు గాబోలు !'

ప్రకాశం ఉలిక్కిపడి వెనక్కి తిరిగిచూశాడు గుమ్మందగ్గర నిలబడుంది రాధ అత నింతవరకూ గమనించనేలేదు

'అక్కయ్య, నేను పొద్దుగుంటనుండి ఇక్కడే

ఉన్నాం మీరు గమనించలేదు వెళ్లిపోతున్నారాండి?' అనడిగాడు గోపి

'అవునోయ్ !' అన్నాడ నిర్లక్ష్యంగా

'ఎందుకండి ? మీకేం కష్టం వచ్చింది ?'

"గోపి ! నువ్వు చిన్నపిల్లవాడివి నీకు చెప్పినా అర్థంకాదు చెప్పకూడదు కూడా చక్కగా చదువుకో బుద్ధిగా ఉండు ఇదే నా ఆఖరు సలహా'

రెండు నిమిషాలు ఎవరూ మాట్లాడలేదు మౌనంగా ఉన్నారు

'పోనీ పెద్దదాన్ని నేనున్నాను నాతో చెప్ప కూడదూ ?'

ప్రకాశం ఆశ్చర్యంగా ఆమెకేసి చూశాడు ఏనాడూ లేనిది ఆమె మొహం వాడిపోయింది ముఖాముఖిని ఆమెతో మాట్లాడటం ఇది మూడో సారి గోపి ఏదో పని ఉందని అక్కణ్ణించి వెళ్లి పోయాడు

'చెప్పాలనే ఉంది రాధా ! కాని ఎలా చెప్పాలో తెలియటంలేదు ఇలా వచ్చి కూర్చో' అన్నాడు రాధ లోపలికొచ్చి నిలబడింది

'నేను ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేశాను'

ఆమె నమ్మనట్టు కళ్ళు చిన్నవి చేసింది

'నిజంగా చెబుతున్నా నేను న్యాయంగా బతుకు దామనుకున్నా ఎవరూ హర్షించలేరు నా మంచి తనాన్ని వాడికత్తిగా చేసి గుండెలో పొడిచారు'

'మీ మాటలు నా కర్థం కాలేదు డొంకతిరుగుళ్ళు లేకుండా చెప్పండి మీరు వృధాగా ఏవేవో లేనిపోని కారణాలు కల్పించుకుని బాధపడుతున్నారని మాత్రం నాకు తెలును'

క న్నె టి గీ త

ప్రకాశం కొద్దిగా జంకాడు

'మనిద్దర్ని గురించీ అందరూ చెడుగా చెప్పు కుంటున్నారు నీ పేరు నలుగురి నోట్లోనూ పడటం నా కిష్టంలేదు అందుకని నేనే తప్పు కుంటున్నా'

రాధ ఫక్కున నవ్వింది చిన్నపిల్లాడు ముద్దుగా మొదటిసారిగా 'అమ్మా ?' అన్నంత తియ్యగా నవ్వింది

'అలా అందరూ అంటారు ఇందులో కొత్తేముంది నేనూ విన్నాను కాని మీలా పిరికి పందలా జడిసి పారిపోవటంలేదు ధైర్యంగా ఉంటున్నా కనక అన్నీ మర్చి మళ్లీ వెళ్లండి హెడ్మాష్టరు చాలా మంచివారు మీ రాజీనామా ఉపసంహరించుకోండి'

ప్రకాశం మౌనంగా ఉన్నాడు

'ఏం ? ఇంకా మిమ్మల్ని ఎవరు ఏం చేశారు ?'

'నువ్వుకూడా నా అభిమానాన్ని చిన్నచూపు చూశావు'

'తెలుసు మీరు నాన్నగారికి నాలుగు వందలిస్తే తిరిగి ఇచ్చెయ్యమన్నాను అంతేనా ? మరో తోవ ఉన్నప్పుడు యాచించటాని కెందుకు వెళ్ళాలి ? ఇల్లూ, వాకిలీ లేదనుకోండి అప్పుడు తప్పదు అంతే కాని మిమ్మల్ని అవమానించేందుకు కాదు'

ఎన్నో అనాలనుకున్నా ఆమెన ఎదిరించలేక పోయాడు

'కాని రాధా ! మళ్లీ స్కూలుకు వెళ్ళలేను ఇవేళ బోర్డుమీద ఇద్దర్ని గురించి రాశారు రేపు గోడలమీద రాస్తారు ఎల్లుండి నాకు తెలియకుండా వీపుమీదే రాసి అంటిస్తారు ఈ బాధ నేను పడలేను వద్దు'

రాధ చిన్నగా నవ్వింది

'పోనీ, నన్ను పెళ్లి చేసుకుంటానని అందరిలోను చెప్పండి నోళ్ళు మూతలు పడతాయి'

'అలా అంటే మాత్రం ఏం లాభం ? ముందు చేసుకో అంటారు'

'సరే! అయితే చేస కోండి'

ప్రకాశం ఏదో వెర్రిఆవేశంలో ఉక్కిరి బిక్కిరి అయ్యాడు చటుక్కున ఆమె చేతులు రెండూ పట్టుకున్నాడు

'తప్పకుండా నిన్ను చేసుకున్నాక స్కూలు మాష్టారుగా మాత్రం ఉండను చక్కటి ఉద్యోగం చేసి రెండుచేతులా సంపాదిస్తాను నిన్ను మహారాణిలా పూజిస్తాను రేపు ఉదయమే బయలుదేరి మావయ్య దగ్గరకు వెడతాను' రాధ కళ్ళ నుండి నీటిధారలు ప్రవహించాయి

* * *

ప్రకాశం వూహించని సంఘటనలు జరిగాయి. మావయ్య దగ్గరకు వచ్చి సంగతి సందర్భాలు వివరించి పెళ్లికి ఏర్పాట్లు చెయ్యా లనుకున్నాడు కాకినాడ చేరుకున్న మర్నాడే అతనికి జ్వరం వచ్చింది క్రమంగా టైఫాయిడ్‌లోకి దిగింది ఉషతో మాత్రం రాధ గురించి చెప్పాడు అలా నెలరోజులు మనోవ్యథతో గడిపాడు

స్లోన్స్ బామ్ వాడి నొప్పిని వెంటనే పోగొట్టుకోండి

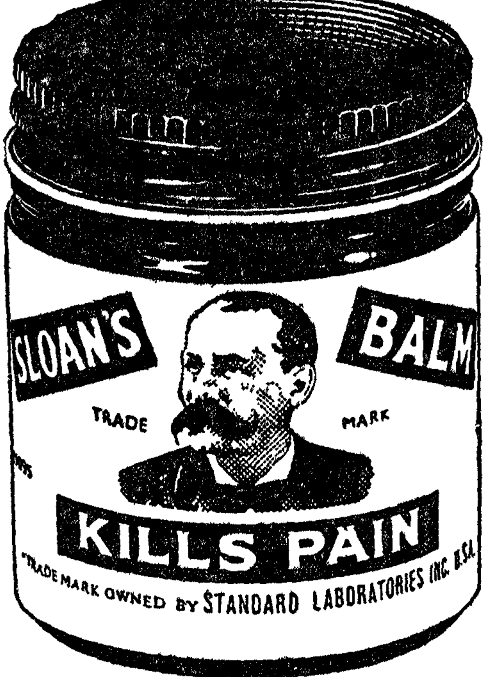

స్నాయువుల బెణుకులు
మెడ పట్టుట మరియు వీపు
నొప్పులు కీళ్ళ ఉబ్బులు
నాడీవ్యాధి మరియు
వడుమునొప్పి మొదలగు
నొప్పులకు నొప్పిగా
ఉన్నచోట్లల్లా కొంచెము
స్లోన్స్ బామ్ రాయండి
తక్షణమే దాని ఉపశమనము
కూర్చే వేడి లోపలికి
వ్యాపించి నొప్పిగా ఉన్న
చోటుకు శుభ్రపరచే రక్తము
క్రొత్తగా ప్రవహించుటలో
సహకరించును వెంటనే
ఉపశమనము కలిగించే
ఒక స్లోన్స్ బామ్ సీసాను
ఎల్లప్పుడూ యింట్లో
ఉంచుకోండి

వాతరోగము * బెణుకులు * స్నాయువుల నొప్పులకు

వార్నర్-లాంబర్ట్ ఫార్మస్యూటికల్ కంపెనీ (యు ఎస్ ఎ లో పరిమిత బాధ్యతతో స్థాపింపబడినది

ఉన్నట్టుండి రాధ దగ్గర్నుండి ఉత్తరం వచ్చింది

'మీకు జ్వరంగా ఉందని తెలిసి చాల బాధ పడుతున్నా ఈపాటికి కోలుకునుంటారని ఆశిస్తున్నా ఇక్కడకు మీరు ప్రస్తుతం రానక్కర లేదు మద్రాసు, బెజవాడ అలా ఎక్కడికైనా వెళ్లండి మంచి ఉద్యోగం దొరుకుతుంది సెలవు దొరకగానే రండి పెళ్లి చేసుకుందాం ఈ ఉత్తరం ఎవరూ చూడకూడదు మనిద్దరి మధ్య అతి రహస్యం'

ప్రకాశం ఆమెకోసం, ఆమె సలహాను పాటించి తిన్నగా మద్రాసు వెళ్లాడు మొదట్లో ఎక్కడా ఉద్యోగం దొరక్కపోయినా 'రాధకోసం' కాళ్లరిగేటట్టు తిరిగి చివరకు విజయం పొందాడు ఏడాది గడిచాక సెలవులకు బయలుదేరాడు

*　　*　　*

ఆలోచనలు ఆగిపోయాయి రాధను చూడాలని మనసు ఉరకలు వేస్తోంది ఆమెలో ఎలాంటి మార్పు ఉండదు ఎప్పటికిమల్లే గంభీరంగా నవ్వుతూ ఎదురవుతుంది ఎక్కడో ఓమూల చిరునవ్వుతో కూడిన సిగ్గు ఉండక తప్పదు ఆనాడు ప్రకాశం ఆమెకు పరాయివాడు జడత్వం చూసి జాలిపడి సరిదిద్దింది ఈనాడు ఆమె కాబోయే భర్త అధికారంతో సరిదిద్దుతుంది

ప్రకాశం కాకినాడ చేరుకునేకసరికి మావయ్య ఇంట్లో ఎవ్వరూ లేరు ఉషతో కలిసి సినిమాకు వెళ్లాడని పనిమనిషి చెప్పింది స్నానంచేసి ఉష గదిలోకి వచ్చాడు దొంతరగా అమర్చబడ్డ పుస్తకాలు అతన్ని ఆకర్షించాయి లావుగా ఉన్న ఓ పుస్తకాన్ని బయటకు లాగేసరికి ఏవో ఉత్తరాలు కిందకి జారి పడ్డాయి దస్తూరీ చూడగానే రాధ రాసినవని తెలిసిపోయింది ఆశ్చర్యంతో తీసి చదివాడు

'అభిమానం అందరికీ ఉంటుంది ఒక్కొక్కప్పుడు దాన్ని కాపాడుకోలేకపోతాం ఆనాడు మీరు నాలుగువంద లిస్తే వద్దన్నాను ఈనాడు దాని అవసరం వచ్చింది నాన్నగారి కెవరూ అప్పివ్వలేదు హొటలు పెట్టితీరాలని ఒంటికాలుమీద తపస్సు చేస్తున్నారు కనుక మీరు ఆ నాలుగు వందలూ పంపండి మా శక్తికొలది కొంచంకొంచెంగా తిరిగి ఇచ్చేస్తాం'

ప్రకాశం కొయ్యబారిపోయాడు రాధ ఇంతగా మారిపోతుందని అతను వూహించలేదు ఏడాది క్రితం వచ్చిన ఆ ఉత్తరం అతను చూడనేలేదు కాదు ఎవరూ చూపలే దతనికి

రెండో ఉత్తరం—

'ఉష అక్కయ్యక నమస్కారం నీ ఉత్తరం అందింది చదువుకుని ఆశ్చర్యపోయాను నువ్వు ప్రకాశంగారిని ప్రేమిస్తున్నావని తెలియదు నాకు తెలిస్తే ఆశ చూపెట్టకపోదును నువ్వు కోరిన ప్రకారం ఇక్కడకు రావద్దని ఆయన కివాళే రాస్తున్నా'

పళ్లు పటపట కొరికాడు గదిలో పదిసార్లు అటూ యిటూ తిరిగాడు బలంగా బల్ల గుద్దాడు ఉష ఎదురుగా ఉంటే పీక పిసికేసి ఉండేవాడు ఆమె మౌనం అర్థమైంది తన్ను ప్రేమిస్తోందట

ప్రకాశం ఆలస్యం చేయకూడదని సామాను తీసుకుని వెంటనే రామాపురం బయలుదేరాడు. పెట్టెనిండా రాధకు చీరెలు, రవికెగుడ్డలు, టాయిలెట్ సామగ్రి ఉన్నాయి ఉషను మెప్పించటానికి అలా రాసిఉంటుంది కాని, రాధ తనకోసమే ఎదురుచూస్తోందన్న నమ్మిక అతనిలో స్థిరపడిపోయింది కాని మనసంతా అల్లకల్లోలంగా ఉంది చివరకు రాధ కనపడకపోతే ఏం చేయటం ? అంత వరకూ ఎందుకు ? 'మరో అమ్మాయిని ప్రేమించావని ఆరోపించి తిరస్కరిస్తే ?

రామాపురం స్టేషను రాగానే దిగి పెద్ద పెద్ద అడుగులు వేసుకుంటూ త్వరగా రామయ్య ఇల్లు చేరుకున్నాడు ఇంటో ఎవరూ ఉన్న అలికిడి లేదు రాధను చూడాలని కళ్లు వెయ్యి కళ్లుగా మారాయి

కావిగుడ్డలు కట్టుకొని బొద్దుగా ఉండే ఓ వ్యక్తి బైటకు వచ్చేసరికి ప్రకాశం తృప్తి పడ్డాడు మసకచీకట్లో ముఖం సరిగా కనబడకపోయినా ఆకారాన్ని బట్టి అది రామయ్యేనని నిర్ణయించుకున్నాడు

'ఎవరు కావాలి మీకు ?' అనడిగా డా వ్యక్తి

'రామయ్యగారు ? ' అని సగంలో అనుమానంతో ఆగిపోయాడు ప్రకాశం

'ఆయన ఈవూరు వదలి ఏడాది కావస్తోంది మీకు ఆయన బంధువులా ?'

అతి కష్టంమీద 'కాదు' అన్నాడు ప్రకాశం

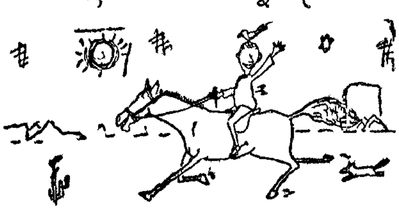

'ఆయన ఎక్కడ ఉన్నారో మీరు చెప్పగలరా ?

'నేనేకాదు ఎవరూ చెప్పలేరు ఎందుచేతనంటారా ? ఎక్కడో అప్పుచేసి నాలుగు వందలు తీసుకొచ్చాడు గొప్పగా హొటలు ప్రారంభించాడు వ్యాపారానికి ప్రతినాయనమ్మ పనికి రాదు అందు కావలసిన లక్షణాలు చాలా ఉన్నాయి ఈ బోళామనిషికి, నాకు వ్యాపారమేమిటి ? హొటలంటే ఎంత డాబుసరిగా ఉండాలి? మీరే చెప్పండి ! నాలుగైదు పొడుగాటి బల్లలు, ఈగలు ముసిరే పెట్టెలో తినుబండారాలు, పొగ వాసన కొట్టే కాఫీ, రేడియో లేకపోతే పోయె కనీసం గ్రామఫోనయినా ఉండాలా ? సప్లైయరు, సర్వరు అన్నీ అతనే లక్షలు గడించి కూతుర్ని కోటీశ్వరుడికివ్వా లనుకుంటున్నాడు తండ్రి, కూతురు రాత్రి, పగలు కష్టపడ్డారు కాని ఫలితం నున్న దివాలా తీసింది ఆ నాలుగు వందలూ తీర్చలేక ఇల్లు అమ్ముకున్నాడు పాపం ! తాతలనాటి ఆస్తి సుమండీ నేను మూడువందల యాభైకి కొన్నాను ఎక్కువే ఖరీదు చేస్తుంది అర్జంటుగా అమ్మాలనుకుంటే మీకు సగం ధర కూడా రాదు పాపం ! ఉన్న ఒక్క ఇల్లు వదులుకుని, ఆ ముగ్గురు చిన్నచిన్న మూటల సామాన్లతో నడచిపోతుంటే జాలేసింది కాని చేత కాని పనులక. దిగితే ఇంతే వసపిట్టలా వాగుతూనే ఉన్నాడు 'మీకు అతను ఏం కావాలి ? . ఏమైనా బాకీ ఉన్నాడా ?'

ప్రకాశం కళ్లు చెమ్మగిల్లాయి బలవంతాన ఏడుపు దిగమింగుకున్నాడు

'ఆయన కూతురికి పెళ్లయిందో లేదో తెలుసా ?' అని అర్థంలేని ప్రశ్న వేశాడు

'దాన్నెవరు చేసుకుంటాడండి ? ఇక్కడున్నప్పుడే ఓ స్కూలు మేష్టారితో సావాసం ఉండేదట అక్కడ మరోణ్ణి పట్టుకుంటుంది' అంటూ విరగబడి నవ్వసాగాడు

ప్రకాశం అక్కడ నుండి కదిలాడు రాధ అతని కోసం వేచిఉంటుంది కాని ఎక్కడ ? ఆమె ఉనికి కనుక్కోట మెలా ? ఈ చుట్టుపక్కల గ్రామాలన్నీ తిరిగి చూస్తే ? పత్రికల్లో ప్రకటన వేయిస్తే ? అతనికేం అర్థంకావటంలేదు అసలు రాధ జీవించిఉందో లేదో కూడా అతనికి తెలియదు. కొండంత ఆశతో వస్తే నిరాశ మేఘంలా ఆవరించి ముంచివేసింది స్టేషను చేరుకున్నాడు

పావు గంటకు రైలు వస్తే ఎక్కి కూర్చున్నాడు గమ్యస్థానం తెలియదు టిక్కట్టు కొనుక్కోలేదు పెట్టె కాళ్ల దగ్గర ఉంచుకున్నాడు రాధను తల్చుకుంటే అతని గుండె ఓవిధమైన గౌరవంతో నిండిపోయింది బతుకుమీద విసుగెత్తి ఉపాధ్యాయుడిగా చేరగానే అందరూ 'బూచి' అన్నారు గడగడ వణకిపోయాడు ఒక్కరోజైనా ఆ పదవిలో ఉండటం దుర్భర మనిపించింది రాధ మొదట్లో గోపిని శిక్షించింది అవునుమరి స్కూల్లో పిల్లలందర్నీ ఆమె ఎలా శిక్షించగలుగుతుంది ? 'తప్పు చేసినవాడు శిక్ష అనుభవించి తీరాల్సిందే !' అంటుంది ఉపాధ్యాయుడిగా రాణించటానికి ఆమె చెప్పిన చిట్కాలు అతన్ని గాలివానకు కదలకుండా నిలబెట్టాయి మగవాడై ఉండి అల్లరిమూకను గదమాయించలేక సతమతమవుతుంటే, ఒక్క చూపులో తరిమేసింది. గదిని, వస్తువుల్ని శుభ్రంచేసి చూపించింది విసుగెత్తి పారిపోతున్న తనకు ధైర్యం చెప్పింది

అదీ రాధ దూరంగా ఉన్నా హృదయంలోనే కాపురం పరోక్షంగా మాట్లాడినా మనస్సులోనే ఐక్యం అలాంటి రాధను మర్చిపోయి జీవించటం ఎలా ? ఆమె లేకపోతే తను యధాప్రకారంగా మారిపోతాడు ఆమెకోసం వెతికితీరాలి ఏదో ఒక నాడు కనుపించక మానదు ప్రకాశం ఓ నిర్ణయానికి వచ్చాడు

ఏదో జంక్షన్‌లో బండి ఆగింది ఆకలిగా ఉంటే కాంటీన్‌వైపు బయలుదేరాడు

'నాన్నా ! ఎందు కంత కంగారు పడతావ్ ? బండి అరగంట ఆగుతుంది'

ప్రకాశం ఆగాడు ఆమెకేసి చూశాడు ముందుగా నడిచిపోతున్న వ్యక్తికేసి చూశాడు గట్టిగా పిలుద్దా మనుకుని చటుక్కున ఆగాడు. రామయ్య, రాధ చరచర ముందుకు సాగిపోతున్నారు

విద్యుద్దీపాల వెలుతురులో రాధ మెళ్లో మంగళసూత్రం తళుక్కున మెరిసింది ప్రకాశం కన్నీరు ఆపుకుందుకు ప్రయత్నిస్తూ అక్కడే బెంచీమీద కూలబడ్డాడు రైలుతోపాటు అతను రాధకోసం కొనుక్కొచ్చిన చీరలు, టాయ్‌లెట్ సామగ్రి అన్నీ కదలి వెళ్లిపోయాయి రాధ కూడా వెళ్లిపోయింది

అతను మాత్రం మిగిలాడు ★